

Gewasbeschermingsmiddelen bij beheer en onderhoud van sportvelden – hoe zit het?

Als vereniging heeft u er misschien al mee te maken gehad of van gehoord: voor het beheer en onderhoud van sportvelden wordt gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen en dat wordt meer en meer aan banden gelegd. In deze brief leggen we uit hoe dat zit en wat u kunt verwachten.

Verduurzaming van de sport

Zoals alle sectoren in Nederland staat de sport voor de taak om te verduurzamen. Daarover zijn afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord en meer specifiek in het Nationale Sportakkoord. Op basis daarvan is een plan opgesteld, de Routekaart Verduurzaming Sport. Daarin wordt ingegaan op drie onderdelen: klimaat, circulariteit en milieuvriendelijk beheer. Milieuvriendelijk beheer richt zich in eerste instantie op het uit faseren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Tot voor kort hield de Green Deal Sportvelden zich daar mee bezig. De werkzaamheden worden nu uitgevoerd door de Werkgroep milieuvriendelijk beheer.

Wat zijn gewasbeschermingsmiddelen?

Een gewasbeschermingsmiddel is een pesticide. Deze wordt gebruikt om planten te beschermen tegen schadelijke organismen of om de groei van planten te beïnvloeden. Vaak wordt de term bestrijdingsmiddel gebruikt of wordt gezegd dat er “chemie” wordt toegepast. Sportgras (natuurgras) is ook een plant die soms beschermd moet worden. Op sportvelden worden gewasbeschermingsmiddelen ingezet om onkruiden tegen te gaan, ter bestrijding van plagen (zoals emelten en engerlingen) en om ziekte zoals schimmel tegen te gaan.

Waarom wordt het aan banden gelegd?

Gewasbeschermingsmiddelen zijn gifstoffen die simpelweg niet thuis horen in ons milieu. In de grond breken ze amper af en door uitspoeling komen ze uiteindelijk terecht in het oppervlaktewater en grondwater. En daardoor komen de biodiversiteit en de bereiding van drinkwater in gevaar. Gewasbeschermingsmiddelen op sportvelden leiden ook tot blootstelling aan sportbeoefenaars en de mensen die ze gebruiken.

Wat mag er nu wel en wat niet?

Voor gewasbeschermingsmiddelen geldt er een verbod op toepassing buiten de landbouw. Op sportvelden mogen ze echter bij uitzondering nog onder strikte voorwaarden worden toegepast:

1. Er moet sprake zijn van beheer en onderhoud volgens IPM. IPM staat voor Integrated Pest Management (geïntegreerde gewasbescherming). Dit komt neer op een planmatige wijze van beheer en onderhoud waarbij er naar wordt gestreefd om steeds minder middelen te gebruiken. Binnenkort komt er een format beschikbaar waarmee beheerders en eigenaren van sportvelden IPM kunnen gaan toepassen.
2. Er mag pas na toepassing van IPM worden gespoten in enkele uitzonderlijke situaties. Gewasbeschermingsmiddelen mogen tot en met 2022 alleen nog worden gebruikt voor enkele onkruiden en plagen, deze zijn in de volgende tabel samengevat.

Onkruiden en plagen waarvoor gewasbeschermingsmiddelen nog zijn toegestaan

Onkruiden	Weegbree
	Draadereprijs
	Veldereprijs
	Paardenbloem
	Madeliefje
	Klaver
	Varkensgras
Plagen	Meikever
	Junikever

Deze lijst met uitzonderingen geldt algemeen, voor alle sportterreinen. Alleen voor golfterreinen is een aparte lijst opgesteld. Voor velden in stadions voor betaald voetbal gelden overigens andere regels. In deze stadions mogen geen gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast voor onkruiden, enkel nog voor drie typen schimmels: dollar spot, sneeuwschimmel en kiemplantenziekte. Let op: buiten stadions mogen dus geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt tegen schimmels.

Toepassing van gewasbeschermingsmiddelen dient niet volvelds (over het hele sportveld) te gebeuren maar ten hoogste op 20% van het sportoppervlak. Volgens een advies van deskundigen is een groter gebruik dan 20% niet nodig. Wettelijk gezien mag op meer dan 20% van het sportoppervlak gespoten worden, maar in dat geval zou eerder het onderhoud eens goed tegen het licht gehouden moeten worden! Voor delen van een terrein waar in het kader van renovatie of onderhoud grootschalig opnieuw is ingezaaid geldt dat het eerste jaar geen gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt en indien nodig in het 2^e of 3^e jaar eenmalig 100%.

Hoe gaat het verder?

In het kader van de Routekaart Verduurzaming Sport wordt gewerkt aan diverse hulpmiddelen om verenigingen en andere betrokkenen zo goed mogelijk te begeleiden naar een milieuvriendelijk beheer. Daarbij moet u bijvoorbeeld denken aan een webtool voor IPM, een handreiking voor pesticidenvrij beheer en cursusmateriaal in de vorm van factsheets en korte films. De genoemde handreiking is al beschikbaar op <https://sportengemeenten.nl/handreiking-pesticidenvrij-sportgrasbeheer/>. Ander materiaal komt in de loop van het jaar beschikbaar. Via de Rugby Nederland wordt u daar over geïnformeerd. U kunt dus meer communicatie over dit onderwerp verwachten.

Het bovenstaande geldt nu nog vooral voor natuurgras en gewasbeschermingsmiddelen. Voor andere ondergronden en biociden wordt gewerkt aan een vergelijkbare aanpak. Ook van die ontwikkelingen wordt u op de hoogte gehouden.

Wat kunt u zelf doen?

1. Houd rekening met de beschreven regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen en pas uw beheer daar zo nodig op aan.
2. Er komen diverse hulpmiddelen om u te ondersteunen. U wordt daar over geïnformeerd. In de tussentijd is het goed om op een rij te zetten hoe u beheer en onderhoud hebt ingericht,

of u al planmatig bezig bent en het doel heeft om zonder pesticiden te onderhouden. Als u op het punt staat om onderhoud uit te besteden kunt u beheer zonder gewasbeschermingsmiddelen als uitgangspunt hanteren.

3. Neem vooral contact op met andere sportverenigingen in uw omgeving. U zou bijvoorbeeld kunnen nagaan hoe sportaccommodaties in uw buurt het beheer en onderhoud uitvoeren. Het beheer van uw sportvelden wordt waarschijnlijk in samenwerking met uw gemeente uitgevoerd. Treedt vooral in overleg met uw gemeente over een gezamenlijke aanpak richting pesticiden vrij beheer. Ook als u het beheer en onderhoud geheel zelf verricht, of bijvoorbeeld is ondergebracht in een stichting, is overleg met de gemeente aan te bevelen.